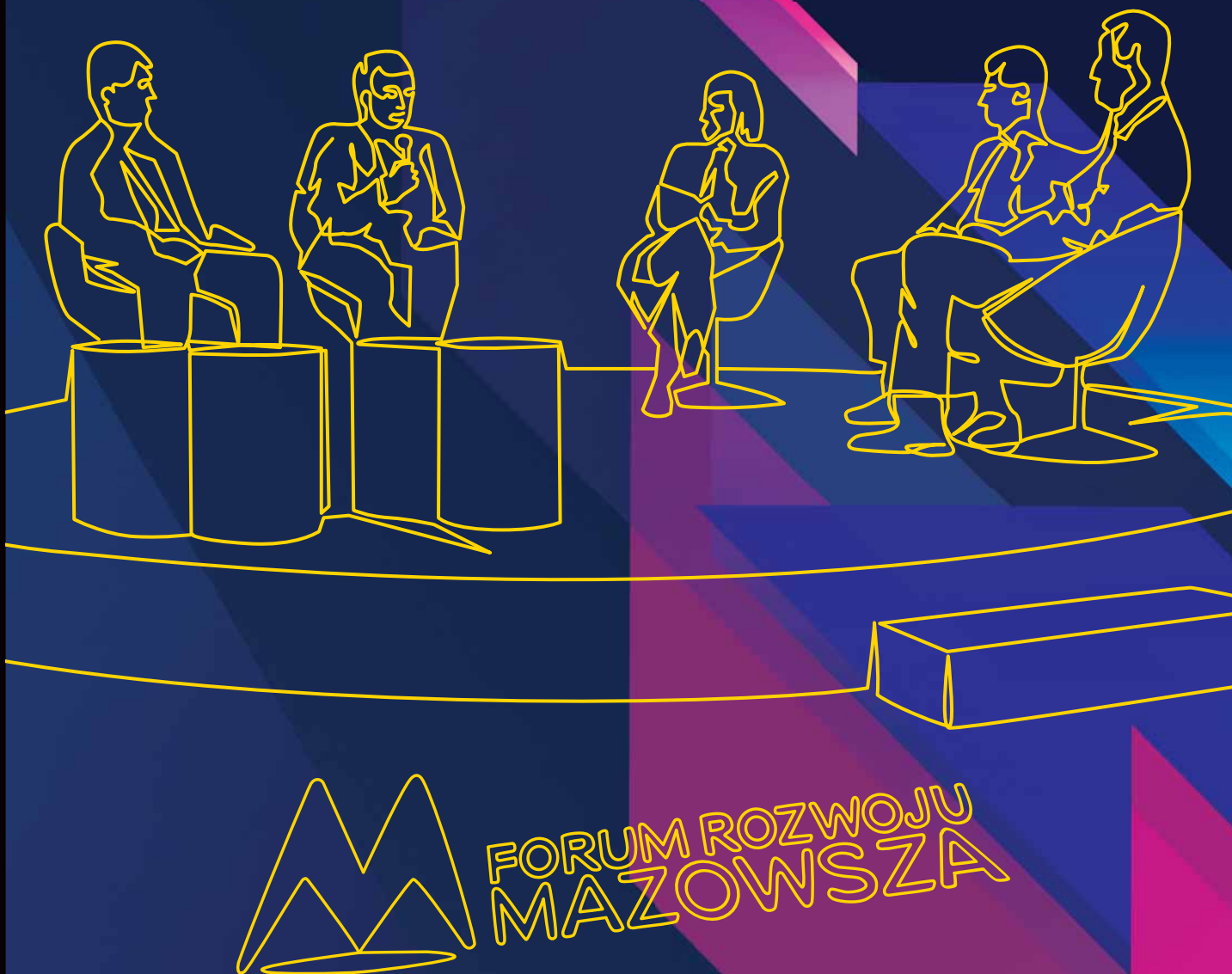


nr 3 | 2018

fundusze europejskie

na Mazowszu

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2014-2020



Konkursy dla
beneficjentów

NanoSanguis opracowuje
sztuczną krew

Promocja
RPO WM

3

WSTĘP

4

ROZMOWA NUMERU

Mała ojczyzna zależy od nas

O polityce proekologicznej na Mazowszu mówi Janina Ewa Orzełowska, wicemarszałek województwa mazowieckiego

6

Dokonałiśmy ogromnego skoku cywilizacyjnego

*O inwestycjach w infrastrukturę i transport w regionie mówi Rafał Rajkowski, członek Zarządu Województwa Mazowieckiego***TEMAT NUMERU: Forum Rozwoju Mazowsza**

8

Czekamy na Ciebie 17-18 października

O czym będziemy rozmawiać podczas 9. Forum Rozwoju Mazowsza

12

Mazowsze zawsze w modzie

*Jakie oblicze naszego regionu pokaże na Forum Rozwoju Mazowsza strefa Turystyka i Kultura***KUŹNIA PROJEKTÓW**

14

Muzealne służby szybkiego reagowania

Software'ry i innowacyjna metoda pomiaru parametrów środowiskowych

16

Dla życia

NanoSanguis i substytut krwi

19

Edukacja filmowa online

Warszawska Szkoła Filmowa w sieci

20

Skansen w wersji mini

*W Muzeum Wsi Radomskiej otwarto „Małą wioskę”***PRZYGOTUJ SIĘ NA KONKURS**

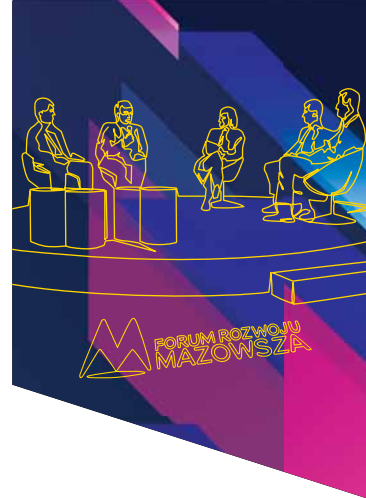
23

Nie przegap szansy

*Zobacz, jakie nabory ogłosimy we wrześniu i w październiku***PROMOCJA RPO WM**

25

Elementarz promocji projektu

Jakie są obowiązkowe zasady promocji projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich

Biuletyn Informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 jest wydawany na zlecenie Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych (MJWPU) w Warszawie
ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa
tel.: 22 542 27 21, faks: 22 698 31 44, e-mail: p.gutowska@mazowia.eu
www.funduszedlamazowsza.eu, www.mazowia.eu

ISSN 2391-4629, egzemplarz bezpłatny

Biuletyn jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego

Redakcja MJWPU:

Beata Rzymowska, Paulina Gutowska-Jarosz,
Dorota Obzejta-Zbikowska

Opracowanie: Smartlink Sp. z o.o.

Redakcja: Jerzy Gontarz, Agata Rokita

Projekt graficzny i skład: Maciej Pachowicz

Korekta: Dariusz Stryniak

Druk: Argonex

Ilustracja na okładce: Maciej Pachowicz



Pełna wersja Biuletynu RPO WM
dostępna po zeskanowaniu kodu QR.

Szanowni Państwo,

trzy lata temu ogłosiliśmy pierwsze konkursy pozwalające pozyskać unijne dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Do tej pory rozdysponowaliśmy już ponad 60% środków, a Mazowsze znajduje się w gronie województw najlepiej korzystających z Funduszy Europejskich dostępnych w programach regionalnych. To oczywiście cieszy, ale wciąż dużo pracy przed nami. Tylko w aktualnych i planowanych w tym roku konkursach założyliśmy wykorzystanie prawie 300 mln zł. Na wsparcie mają szansę projekty z zakresu m.in. badań i rozwoju, gospodarki niskoemisyjnej, włączenia społecznego i edukacji.

Do tego, że fundusze unijne wpływają na rozwój Mazowsza, chyba nie trzeba już nikogo przekonywać. W regionie realizowanych jest obecnie 2,4 tys. projektów, których dofinansowanie przekracza 5,4 mld zł. To realne wsparcie dla samorządów, przedsiębiorców, instytucji naukowych, społecznych, edukacyjnych czy kulturalnych. Wiele projektów znajduje się na zaawansowanych etapach realizacji, a z ich efektów za chwilę skorzystają mieszkańcy, inwestorzy oraz turyści. I właśnie o efektach dofinansowanych działań porozmawiamy podczas 9. Forum Rozwoju Mazowsza już 17-18 października na Stadionie Legii w Warszawie. W trakcie dwóch dni wydarzenia zajmiemy się tematyką przyszłości regionu, rozwiązań przyjaznych dla środowiska i sprzyjających zwiększaniu jakości życia mieszkańców. Na 2 tys. m kw. swoimi doświadczeniami podzielą się z Państwem eksperci oraz beneficjenci Funduszy Europejskich. Już dziś serdecznie zapraszam do udziału.

W najnowszym numerze biuletynu „Fundusze Europejskie na Mazowszu” przeczytają Państwo o nadchodzącym Forum Rozwoju Mazowsza, ale nie tylko. Przybliżamy też tematykę wpływu funduszy unijnych na rozwój województwa i społeczności lokalnych. Prezentujemy przykłady innowacyjnych projektów realizowanych przez mazowieckich beneficjentów, a także działań z zakresu kultury i turystyki. Omawiamy tematykę promocji projektów, i to nie tylko w najbardziej oczywistym wymiarze wynikającym z unijnych regulacji.

Zapraszam do lektury. Do zobaczenia podczas 9. Forum Rozwoju Mazowsza!



Mariusz Frankowski

Dyrektor Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych

foto: Franek Mazur



Mała ojczyzna zależy od nas

Mieszkańcy Mazowsza dostrzegają potrzebę dbania o środowisko naturalne. Te zmiany cieszą najbardziej, ponieważ są dowodem pozytywnych procesów, które powoli zachodzą w naszym społeczeństwie – mówi Janina Ewa Orzełowska, wicemarszałek województwa mazowieckiego.



W tym roku świętujemy 20-lecie wprowadzenia reformy samorządowej. Jakie ma Pani wspomnienia związane szczególnie z pierwszymi latami jej realizacji? A jak dziś, po dwóch dekadach, ocenia Pani jej efekty?

Myślę, że ostatnie 20 lat to czas niespotykanych zmian, które w dobrym kierunku przemodelowały zarządzanie regionami. Musieliśmy stawić czoło licznym wyzwaniom, pokonać wiele trudności, ale zyskaliśmy realny wpływ na to, co dzieje się w naszym najbliższym otoczeniu. To właśnie od naszych podwojek zaczyna się samorząd, który najmniejszym jednostkom gospodarczym i społecznym daje możliwość rozwoju. Istotne są efekty osiągane przez region i prawdziwa, ciężka praca na rzecz lokalnych społeczności. Wiele udało się nam wspólnie zrobić. Zmienialiśmy Mazowsze

na lepsze i nadal będziemy to robić, aby zapewnić wszystkim godne życie. Idea małej ojczyzny nigdy się nie kończy.

W ciągu tych 20 lat milowym krokiem w rozwoju naszego kraju było wstąpienie do Unii Europejskiej. Realizujemy już kolejny okres programowania. Jak, jako mieszkanka Mazowsza, ocenia Pani zmiany, które do tej pory dokonały się dzięki Funduszom Europejskim w naszym regionie?

Dotychczasowe, bardzo efektywne wykorzystanie środków unijnych w naszym regionie znacząco przyczyniło się do jego rozwoju. W każdej gminie czy powiecie realizowane były inwestycje ze wsparciem unijnych środków. Nowe drogi, remonty szkół, szpitali, budowa wodociągów i kanalizacji, informatyza-

cja, rozwój przedsiębiorczości – to tylko niektóre korzyści wynikające dla nas z członkostwa w Unii Europejskiej. Są to przecież efekty odczuwalne i ważne dla mieszkańców Mazowsza. Codziennie korzystamy z chodników, świetlic, placów zabaw, targowisk, oświetlenia ulicznego, parkingów, które zostały zmodernizowane lub powstały dzięki pozyskanym pieniądзом unijnym. Pojawiły się cenione przez młodzież obiekty sportowe, na których można bezpiecznie i aktywnie spędzać wolny czas. Ciekawie i funkcjonalnie zagospodarowywane są również centra miejscowości. Zmiany widać na każdym kroku. Fundusze Europejskie zagościły na stałe w życiu wszystkich Mazowszan.

Wśród obszarów, za które jest Pani odpowiedzialna, ważne miejsce zajmuje polityka ekologiczna i gospodarka od-

padami. Jak przebiega realizacja zadań zaplanowanych w tych obszarach? Jakie są jej blaski i cienie?

W kontekście szybkiego rozwoju niezwykle istotne jest dążenie do zmniejszenia degradacji środowiska. Do jej ograniczenia, a najlepiej zatrzymania potrzebne są głębokie zmiany wzorców konsumpcji, począwszy od gospodarstw domowych. Samorząd Województwa Mazowieckiego przykładą ogromną wagę do kwestii związanych z propagowaniem troski o naturę. Dobrych praktyk ekologicznych na Mazowszu nie brakuje. To nie tylko wysoko budżetowe inwestycje, ale też konkursy, które promują zbiórkę makulatury, zużytych baterii, oszczędzanie energii czy stosowanie energii ze źródeł odnawialnych. Wzrost świadomości dzieci w tej dziedzinie może wpływać na zachowania dorosłych i przełożyć się na budowanie świadomego ekologicznie społeczeństwa. Wszyscy powinniśmy mieć poczucie odpowiedzialności za otaczające nas środowisko przyrodnicze i zmieniać niekorzystnie oddziałujące na nie przyzwyczajenia i codzienne zachowania. Trzeba utrwać wśród mieszkańców zasady selektywnej zbiórki surowców wtórnych. Nie możemy lekceważyć zagrożeń związanych z wytwarzaniem przez nas zbyt dużej ilości odpadów. Ważne jest to, by móc w pełni czerpać z potencjału obszarów cennych przyrodniczo, a jednocześnie w jak najlepszym stanie pozostawić je przyszłym pokoleniom. Dbajmy o przyrodę – odwdzięczy się nam swoim pięknem.

Jakie zadania w zakresie działań związanych z ochroną środowiska w województwie mazowieckim są dziś kluczowe?

Jednym z ważniejszych obszarów jest ochrona powietrza, szczególnie istotna w dużych miastach, które zmagają się ze smogiem, zauważalnym i odczuwanym zwłaszcza podczas sezonu grzewczego. Głównymi powodami niebezpiecznych dla zdrowia przekroczeń są: ogrzewanie indywidualne oparte na węglu oraz spaliny samochodowe. Przyjęta przez sejmik uchwała antysmogowa promuje rozwiązania, które pomogą ograniczyć emisję szko-

dliwych związków i pyłów do atmosfery. Przyczyni się to w znacznym stopniu do poprawy jakości powietrza w regionie, co pozytywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców. Uchwała wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji grzewczych. W całej Unii Europejskiej mają obowiązywać jednolite normy określające maksymalne wartości emisji zanieczyszczeń do powietrza. Od 1 lipca br. uchwała zakazuje używania opału o słabej jakości. Obecna perspektywa finansowa RPO WM w ramach Osi Priorytetowej IV *Przejście na gospodarkę niskoemisyjną* daje możliwość unijnego dofinansowania projektów ekologicznych. Do końca września trwa nabór wniosków w ramach poddziałania 4.3.1 *Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej*. Zachęcam do skorzystania z tego unijnego wsparcia i bieżącego monitorowania strony MJWPU.

Co Mazowsze robi, żeby być ekoregionem?

Ochrona środowiska to praca na wielu poziomach. Jej efekty często są widoczne dopiero po latach. Nie wystarczą normy, regulacje prawne – trzeba również w społeczeństwie budować świadomość i odpowiedzialność ekologiczną. Przed nami zatem wiele wyzwań związanych z propagowaniem troski o środowisko. Wiąże się to z budowaniem i wspieraniem konkurencyjnej gospodarki efektywnie korzystającej z naturalnych zasobów. Od kilku lat w ramach organizowanego jesienią Forum Rozwoju Mazowsza angażujemy wielu specjalistów i ekspertów do udziału w dyskusjach dotyczących czystego środowiska. Wydarzenie bardzo dobrze wpisuje się w popularny trend *słów* promujący dbałość o zdrowie i otoczenie. Podczas tegorocznej edycji będą prezentowane innowacyjne rozwiązania środowiskowe, m.in. projekt realizowany przez beneficjenta RPO WM – firmę Softwarely, która stworzyła prototyp inteligentnego systemu pomiaru parametrów środowiskowych. Model jest tworzony na potrzeby i do ochrony naszych peretek dziedzictwa kulturowego. Da możliwość pełnego monitorowania zbiorów muze-

alnych. Można o nim przeczytać w dziale „Kuznia projektów” w tym numerze biuletynu.

Bardzo nas cieszy, że działania służące zmniejszeniu niskiej emisji oraz zwiększeniu recyklingu możemy obserwować na całym Mazowszu. Instalacje solarne, nowo powstałe i wyremontowane Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych to konkretne sposoby ochrony środowiska. W wielu budynkach użyteczności publicznej przeprowadzono termomodernizację, zainstalowano kolektory słoneczne lub panele fotowoltaiczne. Takie rozwiązania zostały wykorzystane w 12 mazowieckich szpitalach, dzięki czemu zmniejszyły się koszty prowadzenia tych placówek. To dobre wiadomości dla samorządów gminnych i powiatowych, przedsiębiorców i rolników.

Ochrona środowiska

to praca na wielu poziomach.

Nie wystarczą normy, regulacje prawne – trzeba również w społeczeństwie budować świadomość i odpowiedzialność ekologiczną

Budujący jest również fakt, że sami mieszkańcy Mazowsza dostrzegają potrzebę dbania o środowisko naturalne. Te zmiany cieszą najbardziej, ponieważ są dowodem pozytywnych procesów, które powoli zachodzą w społeczeństwie. Mam nadzieję, że poprzez kształtowanie właściwych nawyków wszyscy bardziej docenimy znaczenie i piękno naszej przyrody, a także zrozumiemy, jak ważna jest ochrona środowiska. To fundamentalny krok.

Dokonaliśmy ogromnego skoku cywilizacyjnego



Najważniejsze są dla nas zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców Mazowsza. Dlatego każdego roku przeznaczamy miliony złotych z budżetu województwa na inwestycje w służbie zdrowia i drogowe – mówi Rafał Rajkowski, członek Zarządu Województwa Mazowieckiego.

W tym roku obchodzone jest 20-lecie wprowadzenia reformy samorządowej. Jak w Pana ocenie wpłynęła ona na rozwój regionu? Jakie widzi Pan jej efekty?

Reforma samorządowa otworzyła drogę do większej samodzielności w decyzjach dotyczących rozwoju regionu. Odejście od centralnego modelu zarządzania na rzecz regionalnego, lokalnego przełożyło się na poszukiwanie tych kierunków rozwoju, które najbardziej odpowiadają potrzebom mieszkańców i wykorzystują potencjał miejscowości, w których oni żyją. Oczywiście, był to wieloletni proces, zresztą on nadal trwa, bo zmienia się otaczająca nas rzeczywistość. Cały czas uczymy się, jak najlepiej zarządzać regionem.

Jeśli chcemy pozostać w awangardzie, nie możemy spocząć na laurach. Musimy cały czas iść do przodu. Każde województwo ma swoje silne strony – model zarządzania regionalnego daje największe szanse na maksymalne wykorzystanie potencjału regionu i jego mieszkańców. A wstuchiwanie się w społeczne potrzeby przekłada się na lepsze zarządzanie w każdej dziedzinie – czy to gospodarczej, politycznej, czy ekonomicznej. Utworzenie samorządów przyczyniło się także do wzrostu aktywności mieszkańców oraz zmobilizowało miejscowych liderów do działania w sferze przedsiębiorczości. Kilka lat po reformie samorządowej przystąpiliśmy

do Unii Europejskiej. Dobrze zainwestowane środki europejskie przełożyły się na ogromny skok cywilizacyjny.

Najważniejsze są dla nas zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców Mazowsza. Dlatego Zarząd Województwa Mazowieckiego każdego roku przeznacza miliony złotych z budżetu województwa na inwestycje w służbie zdrowia. Dzięki tym środkom Mazowszanie mogą leczyć się w nowoczesnych, wyposażonych w nowoczesny sprzęt szpitalach czy przychodniach, polepsza się standard obsługi i leczenia pacjenta. Opracowywane są programy badań przesiewowych, przeciwdziałania rozwojowi chorób cywilizacyjnych, m.in.

kardiologicznych, neurologicznych czy nowotworowych. Wypracowywane są także standardy opieki nad starzejącym się społeczeństwem. Nie żałujemy też funduszy na wsparcie programów badawczych służących poszukiwaniu nowoczesnych metod leczenia. W regionie mamy wielu wysokiej klasy specjalistów w tej dziedzinie – nie możemy zmarnować ich zapasów, wiedzy, umiejętności i pasji.

W 2004 r. Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Efekty wykorzystania Funduszy Europejskich widzimy na każdym kroku. Po kilku latach realizacji perspektywy 2014-2020 można pokusić się o pierwsze refleksje. Jak, jako mieszkaniec Mazowsza, ocenia Pan dotychczasowe zmiany, które dokonały się dzięki Funduszom Europejskim w naszym regionie?

Unijne fundusze stały się kluczowym źródłem finansowania inwestycji w regionie, czego efektem są m.in. wyremontowane i wyposażone placówki zdrowotne i kulturalne, a także nowoczesne obiekty sportowe czy place zabaw. Jednak największym wyzwaniem dla województwa była infrastruktura. Inwestycje z nią związane okazały się sukcesem we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego. Są to w szczególności kilometry zmodernizowanych i wybudowanych dróg, torów kolejowych, także zakup nowoczesnych, uwzględniających konieczność ochrony środowiska autobusów, taboru kolejowego. Ogromnego postępu dokonaliśmy też w dziedzinie infrastruktury dla cyklistów – ścieżki rowerowe stały się naturalnym elementem krajobrazu mazowieckich miast. Mam nadzieję, że coraz więcej Mazowszan zauważa, że dobrze zorganizowana komunikacja zbiorowa wygrywa z transportem indywidualnym. Chciałbym, żeby intermodalność była nie tylko ideą, lecz miała odzwierciedlenie w naszych codziennych wyborach.

Jako członek Zarządu Województwa Mazowieckiego nadzoruje Pan m.in. rozwój infrastruktury. Co dziś w tym obszarze rozwoju regionu jest kluczowe?

Na jakie inwestycje w zakresie infrastruktury czeka województwo?

Profesjonalna infrastruktura drogowa w połączeniu ze spójną ofertą komunikacji zbiorowej jest jednym z obszarów przekładających się na rozwój regionu. Korzystamy na tym zarówno my, mieszkańcy, oszczędzając chociażby czas, jak i przedsiębiorcy, w przypadku których sprawna, przemyślana i spójna komunikacja ma odzwierciedlenie w rozwoju biznesu. Nie zapominajmy też o osobach odwiedzających nasz region w celach turystycznych – dla nich jakość transportu ma również kolosalne znaczenie.

***Każde województwo
ma swoje silne strony –
model zarządzania
regionalnego daje
największe szanse
na maksymalne
wykorzystanie
jego potencjału***

W naszym regionie zrealizowaliśmy wiele inwestycji infrastrukturalnych. W obecnej perspektywie mamy na ten cel prawie 600 mln zł. Przeznaczamy je na remonty i inwestycje w drogi wojewódzkie. Priorytetem są tu na pewno drogi nr 541 (o długości ponad 12 km) oraz nr 727 w Chlewiśkach, za przeszło 50 mln zł. Istotnymi punktami są również: obwodnica Gąbina, droga nr 747 od mostu na Wiśle do Lipska wraz z obwodnicą, droga nr 721, rozbudowywana do dwóch pasów jezdni, nr 637 od granicy miasta Warszawa do Sulejówka, nr 888 w Zaborowie czy nr 728 w Mogielnicy. Obecnie kończy się remont drogi nr 747 od mostu na Wiśle do Lipska wraz z obwodnicą, natomiast pozostałe inwestycje są w trakcie realizacji. Mam nadzieję, że ich przyszli użytkownicy ocenią je pozytywnie.

Co dla nas oznacza hasło Region Przyśrodości, będą się Państwo mogli przekonać w październiku – podczas 9. Forum Rozwoju Mazowsza, największego regionalnego wydarzenia poświęconego Funduszom Europejskim, na które już teraz zapraszam.

Jak według Pana będzie wyglądać Mazowsze za kilka lat? Jakie obszary będą się rozwijać?

Kiedy myślę o Mazowszu za kilka lat, widzę piękny, doskonale rozwinięty region, w którym ludzie chcą pracować i mieszkać. To miejsce, w którym placówki pierwszego kontaktu, jak szpitale, są wyposażone w nowoczesny sprzęt medyczny, dysponują wykwalifikowaną kadrą, a dostęp do nich jest dla wszystkich prosty i szybki. To również województwo, w którym kontakt z lekarzem, uczelnią czy urzędem jest ułatwiony dzięki obecnie wdrażanym e-usługom, które nie byłyby możliwe, gdyby nie wsparcie ze środków unijnych. Jako przykład podam Warszawską Szkołę Filmową i jej projekt pod nazwą „Warszawska Szkoła Filmowa online”, o którym można poczytać w tym numerze biuletynu. Uczelnia zakłada realizację działań polegających na wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych do obsługi procesów związanych z edukacją w szkole wyższej. Głównym celem świadczenia usług drogą elektroniczną jest podniesienie dostępności, jakości i efektywności kształcenia w regionie poprzez uruchomienie zaawansowanego systemu komunikacji na linii dziekanat – student wraz z pełną funkcjonalnością osobistej i spersonalizowanej karty (Qcode). Dla studentów i innych użytkowników systemu przygotowana jest unikatowa platforma Szkoły Filmowej Online oferująca e-learning, mobilny zestaw do rejestracji i streamingu wydarzeń, festiwali, wykładów gościnnych, które często są organizowane w siedzibie uczelni. Do tego został dołączony pełny pakiet e-usług, który zapewnia możliwość załatwiania spraw studentów i pracowników Wyższej Szkoły Filmowej w formie elektronicznej.



Czekamy na Ciebie 17-18 października

Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych już po raz dziewiąty organizuje Forum Rozwoju Mazowsza. Główną ideą wydarzenia jest promocja innowacyjnych projektów i rozwiązań, które dzięki wsparciu Funduszy Europejskich realizujemy i wykorzystujemy w naszym regionie.

O becnje na Mazowszu realizowanych jest ponad 2 tys. projektów, które uzyskały wsparcie w ramach RPO WM 2014-2020 – a z każdym dniem ta liczba rośnie. Dlatego też, organizując Forum po raz dziewiąty, chcemy pokazać, jak wiele ciekawych inicjatyw i rozwiązań zostało uruchomionych i wypracowanych dzięki środkom europejskim. Zastępują one na spopularyzowanie w szerszym gronie odbiorców – potencjalnych użytkowników, partnerów czy inwestorów. Forum jest wyjątkową przestrzenią do takiej prezentacji.

Do współpracy zaprosiliśmy kluczowe instytucje rządowe i samorządowe, ośrodki naukowe, przedsiębiorców i organizacje otoczenia biznesu. Zaprezentują się oni 17 i 18 października na terenie Centrum Konferencyjnego Legii Warszawa. W tym roku tematami przewodnimi wydarzenia są: **Region Przyszłości, Ekoregion, Człowiek i Medycyna.**

Mamy również czwarty obszar, tj. **Turystykę i Kulturę**, który swoimi działaniami nawiązuje do kluczowych tematów.

Na 9. Forum Rozwoju Mazowsza będą Państwo mieli możliwość uczestnictwa w warsztatach, pokazach innowacyjnych rozwiązań, konsultacjach ze znakomitymi ekspertami oraz w cyklu debat prowadzonych z udziałem gości z kraju i zagranicy. Podczas wydarzenia planujemy kilka specjalnych pokazów nowych projektów oraz prototypów, które dotychczas skrywane były w laboratoriach, a teraz będą miały swoje premiery.

Uchylamy rąbka tajemnicy i zdradzamy, co będzie się działo w trakcie tych dwóch dni. Koniecznie zapoznaj się z ramowym planem debat i wystąpień. Dodatkowo przewidzieliśmy możliwość oglądania wydarzeń na Forum w internecie – będziemy streamingować poniższe debaty i wystąpienia w czasie rzeczywistym.

RAMOWY PLAN DEBAT I WYSTĄPIEŃ NA SCENACH GŁÓWNYCH

17 października 2018 r.

Scena 1

Co z kolejną perspektywą? Potrzeby, wyzwania, wnioski i rekomendacje.
Debata marszałków (uczestników Konwentu Marszałków Województw RP).

Dobry klimat dla biznesu, czyli o wspieraniu innowacyjności i przedsiębiorczości w regionie.

Debata z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców.

Wspieranie innowacyjności i przedsiębiorczości.
Przykłady rozwiązań i ich finansowanie.

Trendy i przyszłość Mazowsza.
Debata i podsumowanie gry strategicznej odbywającej się w czasie 9. Forum Rozwoju Mazowsza.

Scena 2

Smartcare, czyli jak dbać o zdrowie i jakość życia mieszkańców.
Debata z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, instytutów naukowych, czołowych polskich uczelni i przedsiębiorców.

Innowacje zdrowotne.
Przykłady rozwiązań.

Współpraca miast na przykładzie ZIT WOF. Teraźniejszość i przyszłość.
Debata z udziałem przedstawicieli zarządów miast.

Czyste powietrze, czyli jak wspierać działania antysmogowe.
Debata z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, czołowych uczelni i przedsiębiorców.

Innowacje środowiskowe.
Przykłady rozwiązań i ich finansowanie.

18 października 2018 r.

Scena 1

Biznes 4.0. Debata z udziałem czołowych ekspertów ze świata biznesu.

Network internationalization – umiędzynarodowienie firm, klastrów i regionów.

Debata z udziałem gości zagranicznych (m.in. z Hiszpanii, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Litwy, Łotwy, Holandii).

Efektywne działania komunikacyjne w mediach społecznościowych.

Debata ekspertów z obszaru social media.

Efektywna komunikacja w praktyce. Przykłady rozwiązań.

Scena 2

Edukacja przyszłości. Jak budować mosty pomiędzy edukacją a rynkiem pracy.

Debata z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, czołowych polskich uczelni i przedsiębiorców.

Nowoczesne technologie w turystyce, kulturze, edukacji.

Debata z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, czołowych polskich uczelni, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców.

Od pomysłu do wdrożenia, czyli o komercjalizacji wyników prac B+R.

Debata z udziałem przedstawicieli instytucji i przedsiębiorców.

Mazowieckie innowacje. Przykłady rozwiązań.

9. Forum Rozwoju Mazowsza to oczywiście nie tylko debaty i wystąpienia na scenach, ale także ok. 2500 m kw. przestrzeni, którą wypełnią prezentacje efektów realizacji projektów partnerów wydarzenia. Na łamach tego numeru biuletynu „Fundusze Europejskie na Mazowszu”, w dziale „Kuznia projektów” przedstawiamy niektóre z nich.

Od przybytku głowa się cieszy

Region Przyszłości to przestrzeń, w której zagospodzą czołowe polskie uczelnie, instytuty badawcze oraz innowacyjne firmy. W tej strefie będzie można uczestniczyć w wielu interaktywnych prezentacjach i zobaczyć, jak wykorzystuje się innowacyjne rozwiązania edukacyjne. Nie zabraknie tu

robotów, instalacji i ciekawych prototypów. Odślonimy także tajniki dotyczące powstania Pracowni Przewrotu Kopernikańskiego, czyli pierwszego w Polsce interdyscyplinarnego ośrodka badawczo-rozwojowego, którego działalność skupi się na badaniach nad procesem uczenia się przez człowieka. Dzięki współpracy edukatorów, designerów i naukowców z różnych dziedzin (np. psychologów, socjologów, antropologów, pedagogów, przedstawicieli nauk przyrodniczych i ścisłych) będą w nim opracowywane innowacyjne produkty i usługi edukacyjne.

Połączenie pierwiastka przyszłości i **medycyny** znajdziemy natomiast w strefie partnera, który zaprezentuje aktual-

ne rezultaty projektu mającego na celu opracowanie tzw. sztucznej krwi do zastosowań terapeutycznych u ludzi. Ten wyjątkowy w skali świata produkt już niedługo będzie mógł być stosowany w terapii osób, które ze względów światopoglądowych czy religijnych odmawiają leczenia z wykorzystaniem krwi ludzkiej lub produktów zawierających składniki odzwierzęce. A to nie wszystkie innowacyjne rozwiązania, jakie nasz partner zaprezentuje podczas Forum.

Z obszarem zdrowia związana jest, choć w nieco innym zakresie, kolejna nowość, czyli innowacyjne urządzenie do fizykoterapii. Pozwala ono na przeprowadzanie komfortowych zabiegów zarówno w placówce medycznej, rehabilitacyjnej, sanatoryjnej, jak i w domu, np. podczas rehabilitacji zachowawczej i pooperacyjnej. W trakcie Forum będzie można skorzystać z konsultacji, wziąć udział w prezentacjach, a nawet zabiegach, np. w zakresie rehabilitacji, medycyny estetycznej czy fototerapii. Wypełniając formularz rejestracyjny umieszczony na stronie www.forumrozwojumazowsza.eu, możesz się na nie zapisać.

Eksperymenty czas zacząć

W przestrzeni **Ekoregion** ciekawostki czekają także na miłośników aktywności rowerowej. To tu będzie można np. wypróbować w warunkach symulowanej jazdy unikatowy rower z kompozytu karbonowo-grafenowego lub rower z ramą karbonową. Dla uczestników Forum przygotowane będą również ciekawe warsztaty i konsultacje, podczas których eksperci opowiedzą m.in. o projektowaniu rowerów, potencjalnych zastosowaniach grafenu. Udzieli też porad, jak wybrać dla siebie odpowiedni rower. Dla „ciekawskich” przewidziano także atrakcje w postaci próbek kompozytu karbonowo-grafenowego, a nawet samego grafenu.

Partnerzy 9. Forum Rozwoju Mazowsza zapraszają też do interaktywnego eksperymentowania, podczas którego będzie można łączyć ze sobą różnego rodzaju produkty spożywcze (tradycyjne, regionalne, ekologiczne), mieszać smaki i testować nowe połączenia – tworzyć wyjątkowe konfiguracje, nowe produkty i całkowicie nową jakość. Mamy nadzieję, że udział mazowieckich przedsiębiorstw branży spożywczej (i z nią powiązanych) w Forum przyczyni się do ich rozwoju. W ciekawie zaprojektowanej przestrzeni zaoferujemy uczestnikom konsultacje m.in. z zakresu internacjonalizacji czy budowania wizerunku. A swoimi doświadczeniami podzielą się eksperci zarówno z Polski, jak i innych europejskich krajów.

Atrakcje będą czekać także na miłośników fotoniki i światłowodów. Podczas wydarzenia możliwe będzie poznanie zasad działania np. sprzęgacza światłowodowego do stosowania w ekstremalnie wysokich temperaturach, fotonicznego czujnika stężenia metanu, układu do mierzenia parametrów soczewek czy światłowodowego multipleksa modowego. A może sprawdzisz, czy światłowodowy można... podsłuchiwać?

Zaprezentujemy też inteligentne narzędzia do wczesnej diagnostyki oraz terapii dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej (SI). Terapia sensoryczna, wykorzystując ćwiczenia, w których dziecko podczas ruchu doświadcza zróżnicowanych bodźców sensorycznych, wpływa na organizację pracy mózgu. Na konsultacje z terapeutą SI można umówić się przez formularz rejestracyjny.

W obszarze edukacyjnym zaprezentujemy także zagadnienia związane ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji (ZSK), który daje nowe możliwości potwierdzania wiedzy i umiejętności, również bez konieczności uczęszczania do szkoły czy na kursy (tzw. kwalifikacje rynkowe). Partnerzy Forum pokażą m.in. działania beneficjentów ukierunkowane na rozwój edukacji zawodowej. W tej przestrzeni będzie można np. wziąć udział w warsztatach kosmetycznych i stworzyć własny krem, przyjrzeć się procesowi rzeźbienia w drewnie, skorzystać z masażu, profesjonalnego makijażu, badań ortopedycznych czy nauczyć się udzielania pierwszej pomocy.

Na 9. Forum Rozwoju Mazowsza uzyskasz też informacje o możliwościach pozyskania dofinansowania na projekty, które pozwolą Ci – jeśli np. jesteś przedsiębiorcą – wprowadzać nowatorskie rozwiązania lub udoskonalać już istniejące produkty czy usługi. Dowiesz się także, jak z programu Komisji Europejskiej Horyzont 2020 pozyskiwać granty na innowacje oraz poznasz zasady zdobywania preferencyjnego wsparcia przez przedsiębiorców w ramach programów ramowych UE.

Forum skupia również uwagę na aktywnej komunikacji. Niejednokrotnie zarówno firmy, jak i instytucje, mimo że często realizują unikatowe projekty, mają trudności z ich efektywną promocją. Dlatego zaprosiliśmy wybitnych ekspertów, którzy doradzą, w jaki sposób skutecznie pokazać rezultaty swoich działań i z jakich narzędzi komunikacji warto skorzystać. Zaprezentują oni nie tylko rozwiązania dla przedsiębiorców, samorządowców czy instytucji naukowych, ale będą też udzielać indywidualnych konsultacji.

To jedynie część atrakcji, jakie wraz z partnerami 9. Forum Rozwoju Mazowsza przewidzieliśmy dla odwiedzających. Szczegółowe informacje na temat wszelkich aktywności i propozycji programowe będą sukcesywnie pojawiały się na stronie www.forumrozwojumazowsza.eu oraz na stronie wydarzenia na Facebooku. Będą tam także prezentowane sylwetki wszystkich partnerów oraz propozycje, jakie przygotowali na 17 i 18 października 2018 r. (na FB w formie Live i nagrań). Zapisz się na wydarzenie i śledź nowości – dla aktywnych internautów przewidzieliśmy niespodzianki.

Zapraszamy do zarejestrowania się za pomocą formularza dostępnego na stronie www.forumrozwojumazowsza.eu i odwiedzenia nas w październiku! Udział w wydarzeniu jest bezpłatny dla wszystkich odwiedzających.



Mazowsze zawsze w modzie

Tegorocznemu Forum Rozwoju Mazowsza przewodzą trzy hasła:

Region Przyszłości, Ekoregion oraz Człowiek i Medycyna.

Skąd się tu zatem wzięła Turystyka i Kultura?

Turystyka jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki w Polsce. Przynosi ok. 6% PKB, ale potencjał branży jest znacznie większy. W 2017 r. zanotowano wzrost przyjazdów turystycznych z zagranicy na poziomie 4,5%. Oznacza to, że odwiedziło nas aż 18,3 mln turystów zagranicznych. Najwięcej przyjechało ich z Niemiec (ponad 1,7 mln), Wielkiej Brytanii i Ukrainy. W pierwszej siódemce znaleźli się także goście z USA, Rosji, Włoch i Izraela. Okazuje się, że ponad 54% więcej turystów w porównaniu z 2016 r. przyjechało do nas z Chin. Wydatki osób przyjeżdżających z innych krajów sięgają ok. 13 mld euro. Wzrost zanotowano nie tylko wśród turystów zagranicznych, ale także krajowych (5,5%). Oznacza to 28 mln Polaków i Polek, którzy postawili na podróże krótkookresowe (weekendowe) oraz 17,9 mln – długookresowe (wakacyjne).

Ta statystyka udowadnia, jak ważna jest turystyka i – mam nadzieję – uzasadnia, dlaczego Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna (MROT) jest w tym roku partnerem Forum Rozwoju Mazowsza.

Turystyka tu i tam

Turystyka przenika niemal wszelkie dziedziny naszego życia: pracę, życie rodzinne i wypoczynek, dbałość o zdrowie, edukację i uprawianie sportu, rozwój osobisty, realizację pasji i zainteresowań, nawiązywanie i umacnianie relacji społecznych, pogłębianie więzi z własną tradycją i życie religijne.

Za realizację zadania, jakim jest rozwój turystyki, odpowiada samorząd, tworząc odpowiednie ku temu warunki. Jednak już za samą organizację turystyki odpowiedzialni są przedsiębiorcy, wykorzystując walory przyrodnicze i atrakcje kulturalne mające rozmaitych właścicieli. Ważna jest także rola organizacji pozarządowych, które na poziomie lokalnym realizują zadania ukierunkowane na wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej oraz jej promocję. Przy organizacji turystyki spotykają się więc wszyscy uczestnicy rynku: administracja publiczna, przedsiębiorcy, sektory naukowy i pozarządowy.

Dlatego też turystyka ma ogromny potencjał aktywizacji mieszkańców, zarówno do roli turystów poznających swój

region, jak i gospodarzy przyjmujących na Mazowszu tych, którzy odwiedzają nasze województwo. Turystyka aktywizuje, edukuje, pobudza kreatywność i przedsiębiorczość, a więc długofalowo buduje podstawy dobrobytu materialnego regionu dzięki generowaniu efektów gospodarczych (PKB, miejsca pracy) oraz społecznych (edukacja społeczna, budowanie tożsamości). Szeroko rozumiana turystyka testuje innowacje technologiczne, organizacyjne i społeczno-ekonomiczne.

Współczesne Mazowsze jest nowoczesne i konkurencyjne. Jesteśmy jednym z najlepiej rozwijających się regionów europejskich. Możemy pochwalić się największym potencjałem naukowo-badawczym, świetną ofertą edukacyjną i turystyczną. Do tego dochodzą wielkie osiągnięcia Mazowsza w rozwijaniu kultury. Remonty i rewitalizacje mazowieckich placówek kultury, rozbudowa muzeów, niezliczona liczba koncertów, wystaw, imprez kulturalno-turystycznych to niewątpliwie wizytówki rozwoju tego sektora na Mazowszu. W strefie Turystyki i Kultury „Moda na Mazowsze” prezentujemy najciekawsze elementy oferty turystycznej i kulturowej naszego regionu, w szczególności te współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Przez ostatnie dwie dekady na Mazowszu wydano 545 mln zł z budżetu samorządu województwa na inwestycje realizowane w 28 instytucjach kultury nadzorowanych przez samorząd tego szczebla. Pieniądze te pozwoliły na remont i modernizację siedzib muzeów i teatrów. Wielu inwestycji w dziedzinie kultury nie udało się przeprowadzić, gdyby nie środki z Unii Europejskiej. W ramach RPO WM 2007-2013 z działań 6.1, 6.2 i częściowo 5.2 trafiły na Mazowsze aż 842 mln zł. A wartość ponad 260 wykonanych projektów przekroczyła 1,5 mld zł! Także obecna perspektywa unijna pozwala realizować inwestycje mające na celu rewitalizację i zachowanie kulturowego dziedzictwa regionu. W ramach RPO WM 2014-2020 mamy już podpisanych 76 umów, których wartość dofinansowania przekroczyła 180 mln zł. Fundusze unijne zmieniały i nadal zmieniają oblicze kulturalne Mazowsza. W tym obszarze przygotowano wiele cennych ekspozycji i wydarzeń. Dzięki samorządowi województwa w regionie pojawiły się nowe instytucje.

Swoje poznanie

W strefie Turystyki i Kultury „Moda na Mazowsze” uczestnicy Forum będą mogli liczyć na coś i dla ciała, i dla ducha – przygotowaliśmy profesjonalne prezentacje pokazujące drogę do sukcesu poszczególnych instytucji i organizacji. Jakiego etapu trzeba było zrealizować, by znaleźć się w gronie najnowocześniejszych instytucji kultury w Polsce, uczestnicy Forum zobaczą na przykładzie m.in. Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, Muzeum Warszawy, Muzeum Łazienki Królewskie i Pałacu w Sannikach.

Ważnym punktem Forum będzie zaprezentowanie po raz pierwszy wyników badań dotyczących rozwoju turystyki na Mazowszu, przeprowadzonych wspólnie przez Samorząd

Województwa oraz MROT. Zestawimy je z naszymi intuicyjnymi konstatacjami. Na tym etapie nie wiemy, czy teza, że większość turystów i zwiedzających Mazowsze stanowią warszawianki i warszawiacy, znajdzie swoje potwierdzenie. Nieznane są także szacunki liczby osób odwiedzających Mazowsze ani przychody, jakie dają oni gospodarce regionu. Wszyscy, a najbardziej branża turystyczna oraz samorządy, czekamy na wyniki tych badań. To od nich będą zależały działania w następnych latach, a także to, czy jako region będziemy rozwijali turystykę, aby dyskutować korzyści gospodarcze i ekonomiczne z niej płynące.



Fot. Archiwum MROT (x2)

Nowoczesne oblicze Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu

W tej strefie zaplanowaliśmy też część, która w sposób interaktywny i w formie zabawy prezentuje mazowieckie instytucje i organizacje. Zapraszamy do części warsztatowej, w której na odwiedzających będą czekać takie atrakcje, jak: ubijanie masła, nauka wycinanek, tworzenie kwiatów z bibuły, nauka śpiewu, którą zorganizują osoby prowadzące chór zespołu „Mazowsze”. Strefę kultury uatrakcyjnią filmy i koncerty oraz degustacje potraw regionalnych.

Przedsiębiorców w strefie „Moda na Mazowsze” będą reprezentowały również firmy ułatwiające dostęp do usług turystycznych poprzez dystrybucję informacji o imprezach turystycznych i kulturalnych oraz organizujące transport do miejsc atrakcyjnych turystycznie. Wśród nich znajdują się: CoiGdzie.pl Sp. z o.o., będąca właścicielem bazy danych o wydarzeniach i imprezach, którą udostępnia MROT, oraz Koleje Mazowieckie Sp. z o.o., twórca i operator projektu „Koleją do Kultury”.

Serdecznie zapraszam do odwiedzenia naszej strefy i udziału w 9. Forum Rozwoju Mazowsza.

Dorota Zbińkowska
dyrektor Biura Mazowieckiej Regionalnej
Organizacji Turystycznej



Urządzenia wykorzystywane do pomiarów parametrów środowiskowych

Muzealne służby — szybkiego reagowania

Oglądając muzealne eksponaty, również wystawiane w budynkach, raczej nie zdajemy sobie sprawy z tego, że stale są poddawane negatywnemu oddziaływaniu najbliższego otoczenia. Warszawska firma Softwarely opracowuje innowacyjną metodę pomiaru parametrów środowiskowych – dzięki niej będzie można szybciej zareagować na pogorszenie się warunków przechowywania i wystawiania zbiorów.

Dla każdego eksponatu muzealnego określone są optymalne warunki przechowywania. Jeśli nie są utrzymywane, dochodzi do jego mechanicznej lub biologicznej degradacji. Zbiory muzealne szczególnie narażone są na zagrożenia mikrobiologiczne – w nieodpowiednich warunkach mikroorganizmy oraz pasożyty znajdują pożywkę do rozwoju.

W obecnie używanych systemach kontroli parametrów środowiskowych wykorzystuje się samodzielne urządzenia, takie jak termometry, pyłomierze i wilgotnościomierze, z których dane często są odczytywane i zapisywane ręcznie przez pracowników muzeów. Czas reakcji na niepożądany wzrost lub spadek temperatury, wilgotności powietrza czy zapylenia powietrza jest więc stosunkowo długi, a sama kontrola wymaga sporego zaangażowania ze strony ludzi. W bardziej zaawansowanych technologicznie, zautomatyzowanych systemach zarządzania budynkiem problemem jest z kolei okablowanie, które in-

Projekt: **Inteligentny system pomiarów parametrów środowiskowych wraz z wbudowanymi modelami predykcyjnymi na potrzeby ochrony dóbr dziedzictwa kulturowego**

Działanie: 1.2 Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw,
typ projektu: projekty badawczo-rozwojowe
Całkowita wartość projektu: 4,7 mln zł
Dofinansowanie z RPO WM: 3,4 mln zł

geruje w zabytkową substancję obiektu i wymaga uzyskania zgody konserwatora zabytków.

Szybciej i bezpieczniej

Spółka Softwarely wchodzi na wyższy poziom kontroli budynków pod względem oddziaływania środowiska. Efektem prac badawczo-rozwojowych ma być innowacyjna platforma, która monitoruje środowisko wewnątrz i na zewnątrz budynków. Jest ona opracowywana w ramach projektu pn. „Inteligentny system pomiarów parametrów środowiskowych



Fot. Franek Mazur (x3)

wraz z wbudowanymi modelami predykcyjnymi na potrzeby ochrony dóbr dziedzictwa kulturowego”, dofinansowanego z Funduszy Europejskich.

Obecnie innowacyjny prototyp platformy kontrolującej warunki środowiskowe ISPA jest testowany – i dzięki temu udoskonalany – w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz na Zamku Królewskim na Wawelu. Pozostali partnerzy dbają o wsparcie merytoryczne i badawcze. Wydział Elektroniki Politechniki Warszawskiej pomaga optymalizować działania samoorganizującej się sieci Mesh, a Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego odpowiada za kwestie środowiskowe.

– System składa się z bezprzewodowych czujników, rozmieszczonych zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz budynku, oraz odbiornika. Czujniki czytują wszystkie parametry, komunikują się ze sobą, potem drogą radiową przesyłają komunikat do odbiornika, który następnie wysyła dane do serwera – tłumaczy Tomasz Dziedzicki, założyciel firmy Softwarely i koordynator projektu.

Wszystko dzieje się samoczynnie. Jeśli pojawia się jakieś zagrożenie, np. niebezpiecznie wzrasta wilgotność powietrza, system wysyła ostrzeżenie, a może to zrobić na trzy sposoby. Po pierwsze, dane mogą być na bieżąco prezentowane na wybranym monitorze. Po drugie, komunikat o niebezpieczeństwie jest wysyłany za pośrednictwem e-maila, a po trzecie, dzięki specjalnej aplikacji na telefon komórkowy – jako powiadomienie push, czyli pojawiające się w czasie rzeczywistym. Wówczas można zareagować, np. otworzyć okno lub zmniejszyć liczbę zwiedzających. Wszystko dzieje się dużo szybciej niż w tradycyjnych systemach i jest bardziej skuteczne. Mierzone są temperatura, wilgotność i zapylenie powietrza, istotne zwłaszcza w kontekście zagrożenia mikrobiologicznego dla eksponatów muzealnych. Jednak w przyszłości nie jest wykluczone rozszerzenie palety mierzonych parametrów o inne, np. poziom formaldehydu.

Otwarty, samoorganizujący

Cechą wyróżniającą system ISPA jest nie tylko jego pełna automatyzacja oraz dyskretne rozmieszczenie w muzealnych pomieszczeniach. – Nawet w dużym obiekcie jesteśmy w stanie zainstalować system w ciągu jednego dnia – mówi Tomasz

Dziedzicki. Administrator budynku może to również robić samodzielnie, zwłaszcza w małym obiekcie. Liczba czujników dostosowywana jest do jego wielkości. – Wystarczy urządzenie wypakować, złożyć, zalogować się na serwerze i to wszystko. Routing sieci sam się zorganizuje, nie trzeba nic konfigurować. Nie jest potrzebne przeszkolenie, a instrukcja obsługi zajmuje jedną trzecią kartki A4 – dodaje.

System jest oparty na najnowszych rozwiązaniach technologicznych z zakresu informatyki i zbudowany na takich standardach, jak Bluetooth Low Energy oraz Bluetooth Mesh. Jak zapewnia Tomasz Dziedzicki, klient zamawiający system ISPA może liczyć na to, że będzie go można w przyszłości stopniowo rozbudowywać i modernizować. – Nie będzie potrzebna wymiana hardware’u na zupełnie nowy czy całkowita zmiana modelu komunikacji. Możemy liczyć na to, że to będzie ewolucja, nie rewolucja. Pojawią się nowe typy czujników, nowe wartości będą mierzone. Zostanie wypracowana większa wydajność energetyczna, lecz mimo to nie będzie trzeba wymieniać całego systemu, ale uda się go dostosować do nowych wymagań. Sprzyja temu fakt, że powstający system ma charakter otwarty. To znaczy, że jeśli klient zamówi w przyszłości u dowolnego dostawcy czujnik mierzący niebadany wcześniej parametr, firma Softwarely dostarczy odpowiednią specyfikację i będzie można z niego korzystać w ramach zainstalowanego już systemu.

Rozwój nigdy się nie kończy

– Jesteśmy nastawieni na ciągły rozwój. Zarówno w najbliższym czasie, podczas realizacji projektu, jak i później. System jest na etapie działającego prototypu. Cały czas go usprawniamy i dostosowujemy do nowych warunków. W Wilanowie działamy od kilku miesięcy i w tym czasie podmienialiśmy już oprogramowanie albo sprzęt w czujnikach i zauważamy, że stabilność jest coraz wyższa. Chcielibyśmy jeszcze wiele usprawnić, ale to wszystko nie będzie miało wpływu na podstawową funkcjonalność systemu. Na pewno musimy uatrakcyjnić wygląd zewnętrzny urządzeń, jednak w ten sposób, by w salach muzealnych wciąż wyglądały neutralnie. Musimy też popracować nad zautomatyzowaniem produkcji, gdyż do tej pory urządzenia składaliśmy ręcznie. Czekają nas również dalsze prace nad podniesieniem wydajności energetycznej, żeby urządzenia działały na bateriach jak najdłużej. Chcielibyśmy naszą sieć czujników zrobić na tyle efektywną, żeby było można ją wdrażać w największych instytucjach, takich jak Muzea Narodowe – mówi Tomasz Dziedzicki.

W tej chwili platforma jest testowana w dwóch muzeach rezydencjonalnych, czyli w Wilanowie i na Wawelu. Do końca bieżącego roku planowane jest rozpoczęcie testowania urządzenia w innych placówkach. Pozwoli to na jeszcze sprawniejsze reagowanie na różnorodne warunki występujące w poszczególnych lokalizacjach i wprowadzenie poprawek do systemu.

Marek Rokita



Dla życia

Przykład formułacji preparatu krwiozastępczego

Ludzka krew jest bezcenna, nie do zastąpienia – słyszał o tym zapewne każdy. Firma NanoSanguis jest bliska opracowania substancji o cechach mocno zbliżonych do prawdziwej krwi. Preparat ma być wykorzystywany przede wszystkim do uzupełniania jej ubytków, m.in. podczas operacji, oraz w transplantologii – do podtrzymywania funkcji przeszczepianych narządów.

Syntetycznymi związkami chemicznymi, odgrywającymi kluczową rolę w sztucznej krwi, są perfluorowęgle (PFCs), które posiadają zdolność do rozpuszczania i przenoszenia dużych ilości tlenu. – *W tej samej jednostce objętości perfluorowęgle potrafią przetransportować więcej tlenu niż krew naturalna. Rozpuszczalność tlenu w PFC jest ponad dwudziestokrotnie większa niż w wodzie. Ponadto są one całkowicie obojętne biologicznie* – wymienia ich zalety Agata Stefanek, prezes NanoSanguis, która współtworzyła wraz z prof. Tomaszem Ciachem z Laboratorium Inżynierii Biomedycznej Politechniki Warszawskiej koncepcję substytutu ludzkiej krwi.

Krok po kroku

Do tej pory przeprowadzono badania laboratoryjne, których celem było ustalenie optymalnego składu chemicznego produktu oraz najlepszej metody jego wytwarzania. Sprawdzone także właściwości fizykochemiczne opracowywanego preparatu krwiozastępczego, w tym wykazano brak jego cytotoksyczności, czyli negatywnego oddziaływania na komórki. – *W realizacji projektu mamy już za sobą kilka kamieni milowych. Są nimi: optymalizacja procesu produkcji substytutu czerwonych krwinek (standaryzacja procesu produkcji, opracowanie systemu kontroli jakości), określenie właściwości cytotoksycznych oraz efektywności produktu (ocena cytotoksyczności produktu zgodnie z normą ISO 10993-5:2009, ocena*

Projekt: Substytut czerwonych krwinek

Działanie: 1.2 Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw,

typ projektu: projekty badawczo-rozwojowe

Całkowita wartość projektu: ok. 3,5 mln zł

Dofinansowanie z RPO WM: 2 mln zł

efektywności transportu tlenu podczas hodowli komórek in vitro w warunkach hipoksji), ocena parametrów fizykochemicznych produktu (m.in. jego pojemności tlenowej, stabilności w warunkach fizjologicznych, ciśnienia osmotycznego, pH oraz oznaczenie w nim metali śladowych i endotoksyn). Opracowaliśmy też protokoły badań przedklinicznych, tzn. metodologię prowadzenia badań przedklinicznych oraz metodologię wyznaczania stężenia produktu w tkankach zwierzęcych – szczegółowo opisuje dotychczas przeprowadzone etapy projektu Agata Stefanek.

dawcy musi być przeszczepiony w ciągu kilku czy kilkunastu godzin. W tym czasie przechowywany jest w obniżonej temperaturze, co pozwala utrzymać jego funkcje. Podłączony do zewnętrznego obiegu z użyciem sztucznej krwi, mógłby zachować je jeszcze dłużej, co umożliwiłoby swobodniejsze planowanie przeszczepów. – *Transplantologia to kierunek, który zdecydowaliśmy się obrać już w trakcie prowadzenia prac nad substytutem czerwonych krwinek. Zdefiniowaliśmy problem, jakim jest transport i przechowywanie organów w warunkach hipotermii, bez dostarczania narządom tlenu, źródła energii oraz innych elementów niezbędnych do ich prawidłowego funkcjonowania. Płyn perfuzyjny, opracowany na podstawie wiedzy, jaką wypracowaliśmy w trakcie prac na substytucie czerwonych krwinek, będzie zdolny do dostarczania przechowywanym organom tlenu i glukozy, a co za tym idzie – umożliwi ich przechowywanie w warunkach fizjologicznych, tj. w temperaturze 37°C* – opisuje Agata Stefanek. Dzięki temu wydłużony zostanie bezpieczny czas przechowywania



Badanie właściwości otrzymanego produktu



Kontrola jakości otrzymanego produktu

Prawie jak krew

Obecnie spółka jest w trakcie badań przedklinicznych, prowadzonych na małych i dużych zwierzętach, które pozwolą określić toksyczność i efektywność produktu. Ich wyniki dostarczą kluczowych informacji na temat skuteczności działania substytutu czerwonych krwinek. Ten etap – jako skomplikowany i obarczony wieloma ryzykami skutkującymi opóźnieniami w projekcie – jest dotychczas najtrudniejszy.

Substytut czerwonych krwinek, które transportują w organizmie tlen, będzie wykorzystywany podczas operacji, kiedy dochodzi do ubytku krwi. Ułatwi też pracę lekarzy w trakcie udzielania pomocy i leczenia pacjentów, którzy ze względów religijnych czy światopoglądowych nie mogą przyjąć prawdziwej krwi. Kolejne bardzo ważne zastosowanie opracowywanej substancji to transplantologia. Narząd pobrany od

organu przed transplantacją. Ponadto fakt, że produkt jest całkowicie syntetyczny, wykluczy ryzyko powstawania skrzepów krwi oraz występowania zakażeń, a także zmniejszy ryzyko odrzucenia przeszczepu.

Wiedza przyciąga biznes

W realizację projektu zaangażowanych jest teraz 15 osób pracujących w firmie na co dzień oraz 7 ekspertów. Profesor Tomasz Ciach, specjalista m.in. w dziedzinie inżynierii biomedycznej, jest uznanym autorytetem w świecie nauki. Do zespołu projektowego zaangażowani są także specjaliści z chemii organicznej, chemii analitycznej, biotechnologii i inżynierii chemicznej. Wsparciem eksperckim służą głównie lekarze, gdyż to ich wiedza i doświadczenie pozwalają na projektowanie zarówno samego produktu, jak i procedur badawczych zgodnie z oczekiwaniami medyków, którzy finalnie będą

wykorzystywać preparat w szpitalach. – Wierzymy, że praca interdyscyplinarnego zespołu zaangażowanego w projekt doprowadzi do sukcesu, jakim będzie komercjalizacja technologii i wprowadzenie naszego produktu do szpitali – mówi Agata Stefanek. – Jesteśmy optymistami. W toku przeprowadzonych dotychczas badań udało się nam opracować produkt o pożądanych cechach, który charakteryzuje ponadto brak cytotoksyczności. Należy jednak pamiętać, że najważniejsze dane dotyczące skuteczności i bezpieczeństwa stosowania naszego substytutu czerwonych krwinek otrzymamy dopiero po przeprowadzeniu pełnych badań na modelach zwierzęcych. Na początku przyszłego roku będziemy mogli powiedzieć znacznie więcej.

***Substytut czerwonych krwinek
ułatwi pracę lekarzy w trakcie
udzielania pomocy i leczenia
pacjentów, którzy ze względów
religijnych czy światopoglądowych
nie mogą przyjąć prawdziwej krwi***

Jeden z etapów syntezy otrzymywanej formuacji



fol. Franek Mazur (x5)



Badanie właściwości otrzymanego produktu pod względem cytotoksyczności

Spółka NanoSanguis poczyniła już kroki w kierunku komercjalizacji wynalazku. Regularnie spotyka się z potencjalnymi licencjodawcami swojej technologii przy okazji różnych wydarzeń branżowych. Są to głównie przedstawiciele tzw. Big Pharma. Przygotowany został profesjonalny biznesplan i w najbliższym czasie złożone zostanie zgłoszenie patentowe, które będzie chroniło wypracowaną własność intelektualną. Sprzedaż licencji planowana jest po zakończeniu badań przedklinicznych lub na jednym z etapów badań klinicznych.

Polskim naukowcom nie brakuje inwencji w poszukiwaniu nowych rozwiązań w wielu dziedzinach. Ważne jest jednak to, by ich pracami zainteresował się biznes, który może wesprzeć proces komercjalizacji naukowego odkrycia. Pomyśłodawcy projektu polegającego na opracowaniu sztucznej krwi stoją twardo na ziemi. Realizację swoich projektów dofinansowują w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, w 2021 r. medycyna wzbogaci swój leczniczy arsenał o substytut ludzkiej krwi. Trzymamy kciuki za sukces!

Agata Rokita



Edukacja filmowa online

W Warszawskiej Szkole Filmowej szykuje się cyfrowa rewolucja. W nadchodzącym semestrze studenci, pracownicy i wykładowcy WSF będą testować unikatową i innowacyjną platformę internetową, która całkowicie odmieni funkcjonowanie placówki i proces edukacji.



W dzisiejszych czasach żadna instytucja nie może się obyć bez strony www. Swoją internetową wizytówkę posiada także Warszawska Szkoła Filmowa. Jednakże portal internetowy, nawet rozbudowany, ze zdjęciami, informacjami czy materiałami wideo to już za mało. Teraz w sieci można i trzeba oferować dużo więcej. I właśnie po to „więcej” – dla swoich studentów i wykładowców – postanowiła sięgnąć WSF. – *Jesteśmy przekonani, że musimy iść w tym samym kierunku, w którym idzie dzisiejszy świat. A idzie w stronę online* – mówi Michał Kujawa, prorektor ds. strategii i rozwoju WSF. – *Chcemy dostarczyć naszym studentom, słuchaczom rozwiązanie, które pozwoli na edukację w takiej nowoczesnej formie.*

Jedna platforma – wiele funkcji

Słowem, które najlepiej opisuje możliwości platformy, jest: wielofunkcyjna. Władzom uczelni zależało, żeby przeprowadzić Szkołę do sieci. Placówka dzięki internetowi rozwinie skrzydła i poszerzy swoją działalność. Po pierwsze, platforma pozwoli na stworzenie tzw. wirtualnego dziekanatu i digitalizację obiegu dokumentów. Będzie to zaawansowany system komunikacji na linii dziekanat – student, gdzie studenci i inni użytkownicy systemu będą mogli załatwić swoje uczelniane sprawy via internet, za pośrednictwem spersonalizowanej karty Qcode. Będzie to rozwiązanie wygodne, proste i na miarę czasów. Studenci WSF to przecież w większości przedstawiciele pokolenia internetowych tubylców – w sieci czują się jak u siebie. A teraz będą mieć tam też dziekanat swojej Alma Mater. – *Dla studenta to będzie szereg ułatwień, bo w formie elektronicznej uzyska dostęp do wszystkiego, co jest związane z tokiem jego studiów* – podkreśla Michał Kujawa.

Mistrz i uczeń via internet

Po drugie, platforma będzie narzędziem e-learningu, czyli edukacji z wykorzystaniem możliwości internetu. Warszawska Szkoła Filmowa kształci teraz na kilkunastu kierunkach, m.in.: reżyserii, fotografii, aktorskim, realizacji obrazu filmowego, produkcji, montażu. Są to regularne studia licencjackie (dzienne i zaoczne), podyplomowe oraz różne kursy. Sam program i materia studiów nierzadko dotyczą wielu innowacyjnych

Projekt: Warszawska Szkoła Filmowa online

Działanie: 2.1 E-usługi, typ projektu: Wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych

Całkowita wartość projektu: 2,2 mln zł

Dofinansowanie z RPO WM: 1,7 mln zł

i nowoczesnych technik filmowych – stąd e-learning w takiej placówce wydaje się oczywistością. – *Będzie to platforma e-learningowa pozwalająca też na interakcję między prowadzącym a studentem, słuchaczem* – zaznacza Michał Kujawa. – *Umożliwi pełną komunikację, komentarze, wskazówki. W naszej ocenie pozwoli to skorzystać z naszych usług osobom, które z racji np. odległości czy kosztów nie miałyby takiej możliwości.* W zawodach artystycznych relacja mistrz – uczeń jest bardzo ważna. Wykładowca jest kimś więcej niż nauczycielem – jest mentorem, przewodnikiem, cieszy się autorytetem. Stąd nacisk uczelni na pełną interakcję i dwustronną relację procesu edukacyjnego. Taką relację, w którą obie strony są mocno zaangażowane i obie odnoszą korzyści. Uczą się od siebie nawzajem i inspirują.

Witamy w internecie!

Trzecią ważną funkcją platformy jest cyfrowa dokumentacja i rejestracja tego, co dzieje się za murami WSF. Zostanie zakupiony mobilny zestaw do rejestracji i streamingu wydarzeń, festiwali, wykładów gościnnych, które często odbywają się w siedzibie uczelni. Szkoła nie działa w próżni, jest otwarta na środowisko filmowe i artystyczne, nierzadko zaprasza aktorów, reżyserów, scenarzystów i innych ludzi filmu. Odwiedzili ją już m.in. Isabella Rossellini, Jiří Menzel, Marek Kondrat, Miroslav Ondříček, Paweł Pawlikowski, Krzysztof Krauze i Linda Aronson. Dzięki platformie takie spotkania z wielkimi nazwiskami będzie można śledzić, nie wychodząc z domu. To umożliwi korzystanie z wartościowych i inspirujących spotkań także tym, którzy nie mogliby pojawić się na nich osobiście.

Projekt „Warszawska Szkoła Filmowa online” jest teraz na etapie testów – studenci, słuchacze i wykładowcy o możliwościach, jakie daje platforma, przekonają się już tej jesieni.

Monika Wierżyńska



Skansen w wersji mini

Muzea na świeżym powietrzu to miejsca, w których nie tylko odkrywamy nasze dziedzictwo, oglądamy eksponaty i poznajemy ich historię, ale również odpoczywamy. Jak zainteresować nimi dzieci, dla których skansen może być mało atrakcyjny? Wizyta w Muzeum Wsi Radomskiej daje jasną odpowiedź.



Święto Chleba w Muzeum Wsi Radomskiej we wrześniu 2018 r.



Wdobie rozkwitu zyskujących błyskawiczną popularność placówek interaktywnych stare, pocziwe muzea budownictwa ludowego, popularnie zwane skansenami, muszą szukać nowych sposobów eksponowania kultury tradycyjnej. Z tym wyzwaniem zmierzyło się Muzeum Wsi Radomskiej, w którym od roku realizowany jest projekt „Wokół wiejskiej zagrody, modernizacja i renowacja krajobrazu kulturowego prezentowanego w Muzeum Wsi Radomskiej”.

Wczoraj i dziś

Przewidziano w nim kilka zadań. Już w poprzednim roku zakończono pierwsze z nich, polegające na wymianie stromianego pokrycia dachów na pięciu zabytkowych budynkach wiejskich – stodołach z Iłży i Mąkosów Nowych, oborze z Zawady Starej, chatupie z Trzemchy Dolnej oraz stodołę ze Skaryszewa wraz z sieczkarnią. W lipcu 2018 r. sfinalizowane



fot. Marcin Kuciewicz (x6)

zostało zadanie drugie, mianowicie przeniesienie i renowacja wiatraka z Wierzbicy – jednego z kilku znajdujących się na terenie skansenu. Zabytkowy trzypoziomowy koźlak wrócił do swego pierwotnego wyglądu i funkcji. Po mieszczącej się w nim w przeszłości kawiarence nie ma już śladu. Dziś, wyposażony m.in. w kamienie młyńskie, jest jednym z najciekawszych budynków udostępnionych do zwiedzania. – *Chcieliśmy zachować jak najwięcej z oryginalnej konstrukcji. Wszystko wygląda tak jak pierwotnie. Wiatrak jest wyposażony we wszystkie urządzenia potrzebne do mielenia mąki, chociaż produkcja jego działania – mówi Ilona Jaroszek-Nowak, dyrektor Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu.*

Nuda? Wykluczone!

Największą zmianą jest jednak otwarcie „Małej wioski”, czyli części skansenu przeznaczonej specjalnie dla najmłodszych gości. Żeby zwiedzić cały teren Muzeum Wsi Radomskiej,

Projekt: **Wokół wiejskiej zagrody, modernizacja i renowacja krajobrazu kulturowego prezentowanego w Muzeum Wsi Radomskiej**

Działanie: 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Całkowita wartość projektu: 7,1 mln zł

Dofinansowanie z RPO WM: 3 mln zł



potrzeba kilku godzin, a to przerasta możliwości dzieci. To, co dla dorosłego jest fascynujące i różnorodne, dla malucha może być monotonne i męczące. Z tej obserwacji wziął się pomysł zbudowania małego skansenu, będącego jednocześnie atrakcyjnym placem zabaw. Pierwszy etap realizacji zakończył się w sierpniu 2018 r. Powstał plac zabaw, na którym zainstalowano typowe dla takich obiektów elementy, jak np. zjeżdżalnie i huśtawki, tyle że swoim wyglądem i charakterem nawiązują do architektury ludowej lub elementów życia wiejskiego. Na placu postawione zostały także figuralne ule, atrapa studni z żurawiem i inne elementy małej architektury, które czynią miejsce bardziej przyjaznym dla maluchów. Plac zabaw, oprócz swej oczywistej funkcji rozrywkowej, edukuje dzieci i uwarściwia na kulturę tradycyjną wsi południowego Mazowsza. Bardzo ważnym, a jednocześnie oryginalnym elementem są dostosowane do wzrostu dzieci zminiaturyzowane budowle wiejskie, np. bróg na siano oraz replika autentycznej chaty z Solca, której oryginał znajduje się na terenie muzeum. Chatupa w wersji dla dzieci jest prawie czterokrotnie mniejsza, ale wiernie odtwarza oryginalną zewnątrz, jak i wewnątrz.

– „Mała wioska” już działa. Jest przeznaczona dla najmłodszych, a dorosłemu trudno jest nawet tam wejść. Dzieci mogą do niej wchodzić i bawić się replikami autentycznych wiejskich sprzętów gospodarstwa domowego, które znajdują się w środ-

ku. Chodziło o to, by pokazać to, co jest w muzeum, ale w sposób atrakcyjny i przyjazny dla dzieci. To dopiero pierwszy etap działań. W przyszłym roku planujemy dodatkowo wybudowanie małej zagrody – mówi Ilona Jaroszek-Nowak. W „Małej wiosce” mogą się odbywać lekcje i warsztaty muzealne dla dzieci i młodzieży.

To jeszcze nie koniec

W tym roku zakończy się renowacja i przebudowa kościoła pw. św. Doroty z Wolanowa wraz z wolno stojącą dzwonnica z Wielkiego. Po zakończeniu tego zadania oba obiekty odzyskają pełną funkcjonalność. Staną się nie tylko zabytkami architektury wiejskiej, które będzie można zwiedzać, ale również obiektami sakralnymi służącymi do kultu religijnego. – W kościele wymienimy podłogę, konserwację przejdą masy boczne, zainstalowane zostanie nagłośnienie. Wkrótce zabrzmią w nim także organy, wykonane na zamówienie, a w dzwonnicy zamontowane zostaną dzwony – wymienia dyrektor muzeum. Dzięki tym zmianom możliwa będzie or-



Podczas Święta Chleba na stoisku Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych do zabawy zachęcała gra „Mazopolis”



ganizacja koncertów muzyki organowej. Środki europejskie sprawiły, że zabytkowy kościół, zdobiony wyjątkowymi barokowymi freskami, odzyska dawny blask.



W planach na 2019 r. jest budowa nowego pawilonu ekspozycyjnego wraz z wiatą. Będzie to doskonałe miejsce do prezentowania kolekcji ciągników i maszyn rolniczych samodzielnej konstrukcji. W nowym pawilonie turyści będą mogli korzystać z kiosku multimedialnego. Natomiast w budynku głównym pojawią się biletomaty i kawiarenka.

Część skansenu przygotowana dla najmłodszych zaskakuje, przyciąga, bawi... I przy okazji odkrywa przed dziećmi piękno i oryginalność architektury wiejskiej

Ostatnim zadaniem realizowanym w ramach projektu jest przebudowa dróg i ścieżek na terenie skansenu liczącego ponad 36 ha. Zostaną one wyremontowane, ujednolicone, a przy tym dostosowane charakterem do znajdujących się obok zabytków budownictwa ludowego. Nawierzchnia będzie wykonana z naturalnego kruszywa. Odmienione Muzeum Wsi Radomskiej stanie się bardziej atrakcyjne dla zwiedzających – zarówno tych interesujących się tradycyjną kulturą wiejską, jak i najmłodszych gości, którzy poprzez zabawę będą mieli okazję przenieść się do świata mazowieckiej wsi.

Marek Rokita

Nie przegap szansy

We wrześniu i w październiku br. w RPO WM 2014-2020 przeprowadzone zostaną konkursy, w ramach których m.in. przedsiębiorcy będą mogli uzyskać wsparcie na tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego (1.2) oraz uzyskać bony na doradztwo (3.1.2). Ważnymi obszarami wsparcia będą też usługi zdrowotne dla seniorów (9.2.2), edukacja (10.1.1), mobilność miejska (4.3.2) i efektywność energetyczna (4.2).

1.2 Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

Termin przyjmowania wniosków: 30 IX – 5 XII

Minimalna wartość dofinansowania projektu: 200 tys. zł

Środki przeznaczone na konkurs: 6 mln euro (25,8 mln zł)

Typ projektu: tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologię, infrastrukturę służącą do prowadzenia prac B+R i tworzenia innowacyjnych produktów oraz usług
- stworzenie lub rozwój w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych

Kto może składać wnioski?

- mikro-, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa oraz powiązania kooperacyjne

3.1.2 Rozwój MŚP

Środki przeznaczone na konkurs: 2 mln euro (8,6 mln zł)

Typ projektu: wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw poprzez udzielanie bonów na doradztwo

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- opracowanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa, w szczególności wykorzystujące nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania
- monitorowanie biznesu i prognozowanie pozwalające określić kierunki dalszego rozwoju
 - transfer technologii
- organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem
- wprowadzenie nowego produktu lub usługi bądź rozwiązań procesowych, bądź rozszerzenie działalności o nowe rynki

Kto może składać wnioski?

- mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa

9.2.2 Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych

Termin przyjmowania wniosków: 28 IX – 22 X

Maksymalna wartość dofinansowania:

▷ w przypadku projektów na 10-15 miejsc: 1 mln zł

▷ w przypadku projektów na 25 miejsc: 2 mln zł

Środki przeznaczone na konkurs: 6 mln euro (25,8 mln zł)

Typ projektu: wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym starszymi – Dienne Domy Opieki Medycznej (DDOM)

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- poprawa jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi, w szczególności starszymi, poprzez przygotowanie i wdrożenie rozwiązań organizacyjnych umożliwiających rozwój form świadczeń zdrowotnych

W ramach jednego projektu można ubiegać się o wsparcie jednego DDOM.

Kto może składać wnioski?

- podmioty lecznicze posiadające w dniu złożenia wniosku umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z oddziałem wojewódzkim NFZ

4.2 Efektywność energetyczna

Środki przeznaczone na konkurs: 2,5 mln euro (ok. 10,7 mln zł)

Typ projektu: budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- budowa, rozbudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysoko sprawnej kogeneracji, również z OZE
- przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której zostaną one zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysoko sprawnej kogeneracji

Kto może składać wnioski?

- JST, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
 - przedsiębiorstwa
 - zakłady opieki zdrowotnej i podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia – zakontraktowane z NFZ
 - instytucje kultury
 - uczelnie/szkoły wyższe
- spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y
- kościoły i związki wyznaniowe
- organizacje pozarządowe

4.3.2 Mobilność miejska w ramach ZIT

Środki przeznaczone na konkurs: 24,5 euro (ok. 19,5 mln zł)

Typ projektu: rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej – „Parkuj i Jedź”

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- budowa/przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemów „Parkuj i Jedź”
- przystosowanie istniejących parkingów do funkcji „Parkuj i Jedź”
- budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów z wyłączeniem ścieżek rowerowych pełniących funkcję turystyczną
- budowa miejsc parkingowych dla rowerów, kładek i tuneli pieszo-rowerowych, przebudowa schodów na pochylnie dla rowerzystów
- oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie ścieżek rowerowych oraz przejazdów rowerowych przez skrzyżowania

Kto może składać wnioski?

- JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji ZIT w perspektywie finansowej UE 2014-2020 oraz jednostki organizacyjne tych JST

10.1.1 Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych)

Środki przeznaczone na konkurs: 13 mln euro (57 mln zł)

Na co można otrzymać dofinansowanie?

- kształcenie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy poprzez m.in.:
 - ▷ dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze
 - ▷ realizację różnych form rozwijających uzdolnienia
 - ▷ wdrożenie nowych form i programów nauczania
 - ▷ tworzenie i realizację zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych czy metodycznych
- ▷ organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów
- ▷ doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli
 - tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez m.in.:
 - ▷ kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki,
 - ▷ wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki
 - ▷ doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli
 - korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych
 - indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Kto może składać wnioski?

- organy prowadzące szkoły zajmujące się kształceniem ogólnym dzieci i młodzieży

Chcesz wiedzieć więcej?

Zapraszamy do kontaktu

z ekspertami z Głównego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w siedzibie MJWPU w Warszawie lub w jednym z lokalnych Punktów Informacyjnych w Siedlcach, Płocku, Ciechanowie, Radomiu i Ostrołęce (www.funduszedlamazowska.eu/punkty-informacyjne/).

Zachęcamy do **zapisania się do newslettera** RPO WM 2014-2020 (www.funduszedlamazowska.eu/newsletter/) – najważniejsze informacje o konkursach, szkoleniach, spotkaniach informacyjnych, dofinansowanych projektach, a także do systemu **powiadomień o aktualnych naborach** (www.funduszedlamazowska.eu/powiadomienia-o-aktualnych-naborach/).

Nie zapomnij zajrzeć na
www.funduszedlamazowska.eu

Elementarz promocji projektu



Czy wiesz, że zastosowanie niewłaściwego logo, pominięcie go lub brak pola ochronnego może skutkować uznaniem podczas kontroli, że dany wydatek jest niekwalifikowalny i nakazana zostanie korekta finansowa?

Dlatego, chcąc rozwiązać wątpliwości i zapewnić bezproblemową realizację projektu, przygotowaliśmy poniższą „ściąagę”. Przeczytaj, zastosuj w praktyce, a nie będziesz obawiać się kontroli.

Czy zastanawiałeś się, dlaczego tak ważnym elementem realizacji projektu jest jego promocja? I dlaczego tak duży nacisk kładziemy na prawidłowe realizowanie działań promocyjnych? Już wyjaśniamy: promocja jest nieodłącznym elementem realizacji projektu, który otrzymał dofinansowanie z Funduszy Europejskich. Każdy obywatel Unii Europejskiej ma prawo wiedzieć, jak i na co są one wydawane. Są to przecież pieniądze publiczne.

Promocja projektu nie jest skomplikowanym procesem. Trzeba znać kilka zasad i stosować się do nich. Poza tym to niewielki wysiłek w porównaniu z ogromem zysków, jakie przynoszą Fundusze Europejskie.

Jaki fundusz?

Podstawowym obowiązkiem informacyjno-promocyjnym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego jest powiadomienie opinii publicznej, że dane przedsięwzięcie było możliwe m.in. dzięki pomocy z Funduszy Europejskich: Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Graficzne przedstawienie informacji o programie oraz funduszach jest już zawarte w **logo RPO WM 2014-2020**. Tym samym – w wielu wypadkach – nie trzeba wprowadzać dodatkowego opisu.

O czym mówi logo RPO WM 2014-2020?

Na logo RPO WM 2014-2020 składają się 4 różne znaki graficzne wraz z odniesieniami słownymi. Układem tym rządzi ściśle określona kolejność i proporcje. Teksty dołączone do znaków graficznych informują przede wszystkim, skąd są środki współfinansujące projekt. W odniesieniu do Funduszy Europejskich – o tym, z jakiego programu i funduszu, a w wypadku Regionalnego Programu Operacyjnego – z budżetu jakiego województwa.

W podstawowym poziomym zestawieniu pierwszy od strony lewej jest zawsze znak Funduszy Europejskich z odniesieniem do Programu (Regionalny Program). Ostatnim znakiem w zestawieniu jest znak Unii Europejskiej z odniesieniem do Funduszu (Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, a jeśli łącznie – to Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne).

A co pomiędzy nimi? Od 1 stycznia 2018 r. kolejnym znakiem w ciągu są barwy Rzeczypospolitej Polskiej¹. Stałym elementem (trzecim) jest marka Mazowsze.



¹ Dla projektów, które umowę o dofinansowanie lub aneks mają podpisane po 1 stycznia 2018 r.

W przypadku pionowego układu obowiązuje analogiczny układ, zatem znak FE jest na samej górze, a znak UE – na dole zestawienia, pomiędzy barwami RP i marką Mazowsze.



Z zasadami tworzenia zestawienia (w tym proporcje, kolejność, odległości pomiędzy poszczególnymi znakami czy wielkość pola ochronnego) można zapoznać się na stronie funduszedlamazowsza.eu/promocje.

Gdzie umieścić logo RPO WM 2014-2020?

Obowiązkowo musi zostać umieszczone na/w:

- tablicach informacyjnych i pamiątkowych
- plakatach, bilbordach
- materiałach informacyjnych i promocyjnych dotyczących projektu, np. ulotkach, broszurach, publikacjach, notatkach prasowych, stronach internetowych, newsletterach, mailingach, materiałach filmowych i promocyjnych, materiałach konferencyjnych, tabliczkach i naklejkach informacyjnych oraz materiałach brandingowych i wystawowych
- korespondencji drukowanej dotyczącej projektu
- dokumentach związanych z realizacją projektu, które podaje się do wiadomości publicznej, np. dokumentacji przetargowej, ogłoszeniach, analizach, raportach, wzorach umów i wniosków
- dokumentach i materiałach dla osób i podmiotów uczestniczących w projekcie, np. zaświadczeniach, certyfikatach, zaproszeniach, materiałach informacyjnych, programach szkoleń i warsztatów, listach obecności, prezentacjach multimedialnych.

Uwaga na barwy RP

Stosuje się przede wszystkim kolorową poziomą wersję logo. Precyzyjnie o wprowadzonych zmianach pisaliśmy w artykule „Nowe barwy promocji” w biuletynie 4/2017 oraz w e-biulety-

nie 6/2017. W szczególnych wypadkach, gdy nie ma możliwości technicznych na wydruk kolorowy (brak kolorowej drukarki lub techniki zastosowane przy oznaczeniach, jak grawerowanie czy trawienie, na to nie pozwalają), wolno zastosować wersję achromatyczną, czyli elementy graficzne w postaci tylko dwóch barw – czerni i bieli, i monochromatyczną – elementy graficzne w odcieniach jednej barwy.

Należy pamiętać, że jeśli logo RPO WM nie może być kolorowe, barw RP się na nim nie zamieszcza.

Co z innymi logami?

Jeśli chciałbyś w zestawieniu znaków umieścić swoje logo jako beneficjenta danego projektu (np. urząd miasta, starostwo powiatowe), możesz to zrobić, z zastrzeżeniem jednak, że znajdzie się ono poza logo RPO WM (w innej linii). Trzeba przy tym pamiętać o proporcjach (szczegółowe informacje o zasadach można znaleźć na stronie: funduszedlamazowsza.eu/promocja).

Kontrole zwrócą uwagę, czy na materiałach nie zostanie zamieszczone logo wykonawców, którzy realizują działania i usługi w ramach projektu. Należy o tym pamiętać, że jest to niedopuszczalne.

Jak oznaczać materiał w formie dźwiękowej?

W reklamie dźwiękowej bez elementów graficznych (np. spoty/audycje radiowe) na jej końcu powinien znaleźć się komunikat słowny informujący, z jakich środków finansowany jest dany projekt/inwestycja/wydatek (np.: Wydatek współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020).

Tablice informacyjne i pamiątkowe

Zakres obowiązkowej promocji jest zależny od rodzaju i wartości dofinansowania projektu. Granicę taką wyznacza kwota **500 tys. euro** pozyskanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub/i Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekty realizowane w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych dofinansowane kwotą ponad 500 tys. euro w trakcie realizacji projektu trzeba oznaczyć tablicą informacyjną, którą po zrealizowaniu projektu powinna zastąpić tablica pamiątkowa. Do zamieszczenia tablicy pamiątkowej są ponadto zobowiązani beneficjenci, którzy w ramach projektu zakupili środki trwałe za ponad 500 tys. euro.

Pamiętaj, że na tablicy muszą znaleźć się:

- nazwa beneficjenta
- tytuł projektu
- cel projektu
- logo RPO WM składające się ze: znaku FE, barwy RP², znaku UE

² Dla projektów, które umowę o dofinansowanie lub aneks mają podpisane po 1 stycznia 2018 r.

- logo marki Mazowsze
- adres portalu mapadotacji.gov.pl.

Minimalny rozmiar tablicy informacyjnej to 80×120 cm. W przypadku projektów związanych ze znacznymi inwestycjami infrastrukturalnymi i pracami budowlanymi zaleca się, by powierzchnia tablicy informacyjnej nie była mniejsza niż 6 m kw. Należy ją zamieścić w miejscu dobrze widocznym i ogólnodostępnym, tak aby jak największa liczba osób dowiedziała się, że właśnie przeprowadzana lub zakończona inwestycja była dofinansowana z Funduszy Europejskich.

Te same zasady dotyczące wielkości oraz lokalizacji obowiązują dla dużych tablic pamiątkowych. Zamieszczanie małych tabliczek pamiątkowych (np. format A4 – 21×29,7 cm lub A3 – 29,7×42 cm) jest dozwolone tam, gdzie bardzo ważne jest uwzględnienie kontekstu przyrodniczego, kulturowego lub społecznego.

Wzór tablicy informacyjnej i pamiątkowej jest obowiązkowy. Nie można go modyfikować, dodawać znaków (np. dodatkowe loga) lub innych informacji poza tymi obowiązkowymi. Wzory tablic można znaleźć na stronie funduszedlamazowsza.eu/promocja.

Plakat informacyjny

Jeśli nie jesteś zobowiązany do umieszczania tablicy informacyjnej lub pamiątkowej, w trakcie realizacji projektu zamieszczasz wyłącznie **plakat** (minimalny rozmiar to A3 – 29,7×42 cm), na którym muszą się znaleźć następujące informacje:

- nazwa beneficjenta
- tytuł projektu
- wysokość wkładu Unii Europejskiej w projekt
- zestaw logo – znaki FE, UE oraz logo marki Mazowsze.

Dodatkowo wskazane (ale niewymagane) będzie umieszczenie informacji o tym, jaki jest cel projektu, oraz adresu portalu mapadotacji.gov.pl.

Pomyśl o tym, by odpowiednio zabezpieczyć plakat, tak by przez cały czas ekspozycji wyglądał estetycznie. Warto wykonać go z trwalszego tworzywa lub odpowiednio go zabezpieczyć, gdyż Twoim obowiązkiem jest dbałość o to, aby informacja była cały czas wyraźnie widoczna. Uszkodzony lub nieczytelny plakat musisz wymienić.

Strona internetowa

W czasach wszechobecności internetu informacje na temat projektu przekazywane są przez strony www. Beneficjent posiadający własną stronę internetową jest zobowiązany umieścić na niej:

- znak Unii Europejskiej
- znak Funduszy Europejskich
- logo marki Mazowsze
- krótki opis projektu.

Jeśli struktura danej strony na to pozwala, znaki i informacje o projekcie można umieszczać na głównej stronie lub istniejącej już podstronie. Powszechną praktyką jest także przygotowanie specjalnej zakładki na informacje o realizowanych przez dany podmiot projektach. To rozwiązanie ułatwia potencjalnym zainteresowanym odnalezienie poszukiwanych treści.

Co robić w szczególnych wypadkach?

W uzasadnionych przypadkach możesz zwrócić się do instytucji przyznającej dofinansowanie z propozycją zastosowania innej formy, lokalizacji lub wielkości oznaczeń projektu. Jest to możliwe wyłącznie wtedy, gdy ze względu na przepisy prawa nie można zastosować przewidzianych wymogów informowania o projekcie lub kiedy zastosowanie powyżej opisanych form promocji wpłynęłoby negatywnie na realizację projektu lub jego rezultaty.

Po zapoznaniu się z Twoją propozycją instytucja przyznająca dofinansowanie może wyrazić zgodę na odstąpienie lub zmiany. Pamiętaj, że potrzebujesz pisemnej zgody. Musisz ją przechowywać na wypadek kontroli.

Pamiętaj, że kontroli podlegają również dokumenty potwierdzające realizację działań związanych z promocją projektu. Przechowuj je razem z pozostałymi dokumentami projektowymi przez czas określony w umowie o dofinansowanie.

Dokumentację możesz przechowywać w formie papierowej albo elektronicznej, np. jako skany dokumentów, zdjęcia, kopie (zrzuty) stron internetowych. Jeśli na potrzeby projektu powstały materiały informacyjne, możesz przechowywać ich pojedyncze egzemplarze (np. broszury, publikacje) albo tylko ich zdjęcia. Koszty tych działań musisz dokumentować w taki sam sposób, jak inne wydatki.

Gdzie szukać szczegółowych informacji:

Zasady, jakimi należy kierować się przy promocji projektów, można znaleźć na stronach:
www.funduszedlamazowsza.eu/zasady-dla-umow-podpisanych-do-31-grudnia-2017-r
www.funduszedlamazowsza.eu/aktualnosci/poradnik-beneficjenta



Zasady dotyczące projektowania stron www dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych przedstawiliśmy w artykule „Na równych zasadach” w biuletynie 4/2017 i e-biuletynie 6/2017 (www.06-2017.biuletyn.rpownm.eu).

17-18 października 2018

9. Forum Rozwoju Mazowsza

Zapraszamy na **9. Forum Rozwoju Mazowsza**,
które odbędzie się już **17-18 października**
na **Stadionie Legii Warszawa**

Tegoroczna edycja wydarzenia koncentrować się będzie na trzech hasłach:
Region Przyszłości, Ekoregion oraz Człowiek i Medycyna

DLACZEGO WARTO?

- Dwa dni pełne inspiracji i wymiany doświadczeń
- Rozmowy o tym, jak fundusze europejskie wspierają rozwój regionu
- Eksperci reprezentujący administrację, biznes, sektor naukowy i społeczny
- Przestrzeń wystawienniczo-networkingowa współtworzona przez kilkudziesięciu Partnerów z różnych sektorów

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny. Serdecznie zapraszamy!
Więcej informacji dostępnych jest na www.forumrozwojumazowsza.eu